

Найважливішими передумовами для визначення ECR є перш за все співпраця замість конфронтації, що розуміється як далекосяжне партнерство та орієнтація на клієнта. Ефективне обслуговування клієнтів базується на чотирьох основних процесах, що створюють додану вартість у ланцюжку поставок: поповнення, управління асортиментом магазину, просування, впровадження нового продукту [1].

Одним із багатьох інструментів управління логістикою є VMI, відома як інвентаризація, керована постачальником. Це означає оптимізацію роботи ланцюга поставок у результаті управління запасами виробника або дистриб'ютора за через постачальника, який приймає рішення про час і обсяг поставки, забезпечуючи при цьому повну доступність продукції. VMI – це процес, в якому постачальник формує замовлення для клієнта відповідно до його потреб, на основі інформації про попит клієнта [2].

Перераховані вище прийоми та методи зводяться до вміння використовувати та підпорядковувати відповідні інструменти компанією, щоб залучити нових клієнтів і таким чином отримати конкурентну перевагу на ринку. Виробничі компанії, які зміло впроваджують сучасні методи управління логістикою, можуть досягати успіху на ринку.

Література.

1. Ciesielski M. Instrumenty zarządzania logistycznego, Wyd. PWE, Warszawa 2006.
2. Baraniecka A. ECR, łańcuch dostaw zorientowany na klienta, Biblioteka Logistyka, Poznań 2004.
3. Coyle J.J., Bardi E.J., Langley C.J., Jr., Zarządzanie logistyczne, Wyd. PWE, Warszawa 2002.

ЗЕРНОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ ТА СВІТУ: ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

***ГРІДІН О.В., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ***

Зернова галузь аграрного сектору, без сумніву, має винятково стратегічне значення для нашої країни та є однією з найбільш пріоритетних галузей національної економіки із потужним невикористаним потенціалом розвитку. В умовах посилення

глобалізаційних процесів, а також поглиблення інтеграції України у світову економічну систему, саме продукція цієї галузі стає найважливішим об'єктом зовнішньої торгівлі, що спонукає до постійного нарощування обсягів виробництва зерна, покращення його якісних характеристик, максимізації та поглиблення внутрішньої переробки, розширення наявних сегментів та освоєння нових ринків збуту [4, с. 60-61].

Так, за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, загальний валовий збір зернових в Україні у 2021/2022 МР склав біля 85,68 млн т, що приблизно на 32 % більше ніж у попередньому періоді. З них: пшениці – 32,08 млн т і 41,87 млн т кукурудзи. Відзначимо, що внутрішнє споживання продовольчої пшениці складає на сьогодні близько 5,5 млн т /рік. При цьому пропозиція експорту пшениці у 2021/2022 МР сягнула позначки у 25,3 млн т. Відмітимо також, що за період липень 2021-го – лютий 2022-го роки було експортовано 17,079 млн т, з них понад 11,0 млн т продовольчої та 5,6 млн т фуражної пшениці. Залишилося експортувати 8,2 млн т, з них близько 2 млн т – це продовольча, а 6,2 млн т – фуражна пшениця. У цілому ж за 2021/2022 МР усього планувалося експортувати 13,4 млн т продовольчої пшениці. Станом на початок лютого вже було експортовано 11,4 млн т, тобто залишалось реалізувати закордон близько 2 млн т [7].

У квітні місяці поточного року Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН (ФАО) (англ. Food and Agriculture Organization, FAO) було здійснено перегляд прогнозу по зерновим на 2021/2022 МР. Значні зміни прогнозів, здебільшого, були зумовлені активними воєнними діями в Україні і їх важкими наслідками. Особливо це стосується саме ринку зернових, насамперед пшениці та кукурудзи, оскільки Україна входить до когорти найбільших виробників та експортерів зерна. Так закриття українських портів вже призвело до значного скорочення експорту з нашої країни, у той час як Російська Федерація та Казахстан ввели тимчасові обмеження на експорт власного збіжжя, орієнтовно, до початку жнив. Очікується, що ці чинники не лише збережуть свою актуальність протягом усього сільськогосподарського сезону 2021/2022 МР, а й, цілком ймовірно, їх вплив суттєво посилиться у наступному маркетинговому році. Так скорочення експорту з Чорноморського регіону вже призвело до зниження товарообігу, а також зростання цін на світових ринках, скорочення обсягів імпорту, зниження темпів зростання попиту та обсягу запасів у низці країн порівняно з попередніми прогнозами. Крім

того, ситуація, що склалася, призвела до зростання невизначеності на ринках пшениці та кукурудзи, змін у торгових потоках та запровадження експортних квот ще у ряді країн світу [5; 6; 8].

Відзначимо, що ФАО на даний момент, не зважаючи на активні воснні дії, поки що несуттєво знизилася свій прогноз щодо виробництва пшениці в Україні у 2022/2023 МР. Проте, воно може й скоротитися до позначки нижчої за середні значення за останні п'ять років, оскільки за прогнозами близько 20 відсотків площ під озимою пшеницею може не бути зібрано як унаслідок прямої шкоди, так і нестачі або повної відсутності ресурсів для збирання врожаю. Крім того, у 2022/2023 МР очікується певне зниження рівня урожайності пшениці внаслідок порушення технології її виробництва. Разом з тим за прогнозами обсяг виробництва цієї культури в цілому у світі, за сприятливих умов, має зрости на 1,1 відсотка до 784 млн тонн. Однак посуха, яка розпочалася в Індії вже не дозволить цій країні вийти на планові показники. Що ж до Російської Федерації, то сприятливі погодні умови поки сприяють покращенню прогнозів на урожай цього року і, беручи до уваги дані, що надходять, обсяг виробництва може перевищити середній рівень за останні п'ять років. У той же час даний прогноз, звичайно, носить попередній характер, оскільки вплив того ж природно-кліматичного чинника важко спрогнозувати достатньо точно. Щодо ситуації в інших країнах світу, наприклад, у Європейському Союзі, незважаючи на сприятливі погодні умови на більшій його частині, очікується дещо нижчий урожай пшениці (орієнтовно на рівні 134 млн тонн), що зумовлено скороченням посівних площ у цілому та дефіцитом опадів у південно-західних областях. Крім того цілком ймовірні певні проблеми в ЄС із внесенням мінеральних добрив, одними з основних експортерів яких у Європі є Білорусь та Російська Федерація. У Північній Америці цінова кон'юнктура сприяє розширенню посівних площ у Канаді та Сполучених Штатах, що має призвести до зростання обсягів виробництва. За прогнозами, обсяг виробництва пшениці в Канаді складе орієнтовно 31,2 млн. тонн, значно перевищивши показники попереднього року, а у Сполучених Штатах – 53 млн. тонн, де, однак, зatoryжна відсутність опадів може спричинити зниження урожайності. Що стосується країн Азії та Близького Сходу, то прогноз з виробництва пшениці для них залишається на рівні середніх показників за ряд останніх років [5].

Запаси пшениці та кукурудзи у світі, за підсумками квітня 2022 року, були переглянуті у бік підвищення на 4,5 та 8,3 млн тонн відповідно, що, головним чином, обумовлено збільшенням їх запасів в

Україні та Російській Федерації на тлі очікуваного зниження експорту. Загалом запаси пшениці та кукурудзи у світі, як очікується, порівняно з рівнем початку сезону зростуть на 2,3 та 3,1 відсотка відповідно. Очікуваний обсяг світової торгівлі зерновими у сезоні 2021/2022 МР знизиться на 14,6 млн. тонн до 469 млн. тонн, що на 2,0 % нижче, ніж у сезоні 2020/2021МР. Основна причина погіршення прогнозу пов'язана зі зниженням оцінок з експорту пшениці та кукурудзи з України та Російської Федерації та відповідного зниження показників імпорту у низці країн. Прогноз щодо експорту пшениці в сезоні 2021/2022 МР з України, внаслідок закриття портів, було зменшено на 5,0 млн тонн, а з Російської Федерації, через фінансові та вантажні обмеження, – на 3,5 млн тонн. Очікується, що країни-імпортери намагатимуться задовольнити попит за рахунок збільшення експорту пшениці з Європейського союзу та Індії. Проте Індія, як зазначалось вище, вже ввела обмеження на експорт через посуху. Тому ці додаткові постачання якщо і зможуть компенсувати падіння експорту з Чорноморського регіону, то лише частково [5; 6].

Варто зробити акцент на тому, що приріст населення у світі залишатиметься одним із ключових драйверів зростання попиту на сільськогосподарську продукцію, зокрема й на зерно. А зростання цін на зернові на світових ринках зумовлюватиме подальше розширення сільськогосподарськими товаровиробниками посівних площ, зокрема й під урожай 2022/2023 МР. При цьому, високі світові ціни на енергоносії та збільшення частки використання зернових (переважно кукурудзи) у виробництві біопалива, буде додатковим чинником збереження високих цін [6; 8].

Необхідно звернути увагу й на те, що Україна залишається одним з провідних світових виробників та експортерів зернових. При цьому, вирішальними аспектами успішного заняття лідируючих позицій в цій сфері стали [1, с. 24; 2, с. 141-142; 4, с. 64]: 1) високо родючі ґрунти; 2) сприятливі природно-кліматичні умови; 3) вигідне, з точки зору логістики, географічне розташування; 4) наявність розвинутої транспортної інфраструктури; 5) наявність морських портів; 6) неухильне зростання попиту на зернові у світі, а особливо на продовольчу пшеницю; 7) розвинута мережа агрохолдинрів тощо.

Незважаючи на наявні позитивні умови розвитку зернової галузі, існують певні загрози для зростання обсягів виробництва та експорту зерна, зокрема [1, с. 24; 2, с. 141-142; 4, с. 64]: 1) незбалансованість, низький рівень модернізації та недостатні темпи розвитку виробничої та логістичної інфраструктури; 2) несприятливі умови кредитування

аграрного бізнесу; 3) загальна техніко-технологічна відсталість вітчизняного виробництва, що призводить до зниження якості вирощеного збіжжя; 4) низький рівень впровадження інноваційних агротехнологій; 5) відчутні цінові коливання на внутрішньому та світовому ринках в продовж маркетингового року, що сприяє спекулятивним діям зернотрейдерів; 6) прогалини та відсутність дієвої державної протекціоністської політики; 7) соціально-економічні, суспільно-політичні та інші чинники.

З огляду на це, перед державою виникають наступні виклики, зокрема необхідність [2, с. 141-142; 3, с. 207]: 1) створення умов для найповнішого використання виробничого та експортного потенціалу; 2) збалансування економічних інтересів усіх суб'єктів зернового ринку; 3) поглиблення інтеграції аграріїв і переробних підприємств; 4) диверсифікації каналів реалізації продукції; 5) нарощування експорту продукції поглибленої переробки зерна тощо.

При цьому, на нашу думку, підвищення ефективності та забезпечення динамічного розвитку зернопродуктового підкомплексу, у сучасних реаліях, має досягатися шляхом узгодження діяльності державних інститутів, органів місцевого самоврядування, окремих суб'єктів господарювання, інших учасників з метою формування та зміцнення його галузево-функціональної та територіальної структури [1, с. 21].

Література.

1. Грідін О.В. Зернопродуктовий підкомплекс України: сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2017. № 1. С. 21-27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2017_1_6
2. Грідін О.В. Значення зернопродуктового підкомплексу в дотриманні продовольчої безпеки України. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки*. 2015. Вип. 161. С. 136-144. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdutsg_2015_161_18
3. Грідін О.В. Роль та завдання державної регуляторної політики у забезпеченні ефективного розвитку зернового ринку України. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки*. 2018. Вип. 193. С. 201-216. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdutsg_2018_193_23
4. Грідін О.В. Сучасний стан та тенденції розвитку сфер виробництва, переробки та реалізації зерна: український та загальносвітовий контекст. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 3 (14). С. 60-68. URL: http://www.easterneurope-cbm.in.ua/journal/14_2018/11.pdf
5. Положение с продовольствием в мире / Продовольственная и сельскохозяйственная организация Объединенных Наций.

URL: <https://www.fao.org/worldfoodsituation/csdb/ru/> (дата звернення: 23.05.2022).

6. Ринок зерна 2022 – прогнози: кукурудза, пшениця, соняшник, ячмінь. URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/946-rinok-zerna-2022--prognozi-kukurudza-pshenitsya-sonyashnik-yachmin> (дата звернення: 23.05.2022).

7. Ринок зернових України: попит та пропозиція у 2021/2022 маркетинговому році. URL: <https://agropolit.com/spetsproekty/960-pinok-zernovih-ukrayini-popit-ta-propozitsiya-u-2021-2022-marketingovomu-rotsi> (дата звернення: 23.05.2022).

8. Світовий ринок зерна: стан та тенденції. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/svitovyy-rynok-zerna-stan-ta-tendentsiyi> (дата звернення: 23.05.2022).

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ У СВІТІ

***ЗЕЛЕНА М.І., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
СВИСТУНЕНКО У.О., ЗДОБУВАЧ ВИЩОЇ ОСВІТИ,
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ***

Сучасна економіка являє собою систему чотирьох підсистем: інформаційної, потоків капіталу, мереж транснаціональних корпорацій і традиційних ринку товарів і послуг. Ці системи не автономні, а взаємопов'язані. Динамічний і різноспрямований курс соціальної і економічної проблеми є результатом залежностей і зв'язків, що виникають між згаданими підсистемами.

З епохи індустріальної цивілізації світ вступив у епоху інформаційної цивілізації. Нові вимоги, що висувуються до економіки з боку зовнішнього середовища є результатом фундаментальних змін, пов'язаних із домінуванням великих корпорацій міжнародної конкуренції в глобальній конкуренції, і перш за все з тим, що в результаті науково-технічної революції знання стали самостійним чинником обробної промисловості першочергового значення. Інноваційна гонка, яку він транслював, триває нова форма ринкової конкуренції. Ринкова конкуренція перетворюється на конкуренцію між великими і все більшими організаціями. Через дерегуляцію антимонопольного законодавства активізується процес створення мега-злиттів і поглинань. Прогресуюча глобалізація, комп'ютеризація, роботизація та поточні інтеграційні процеси у світі докорінно змінюють основи, що визначають майбутній розвиток суспільств [1].